

LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS IZDEVUMS KOPSOĻĪ

2019. gada septembris nr. 9 (1108)

www.lns.lv

Iznāk no 1954. gada

Tiesības uz zīmju valodu ir visiem!

- 24. 09 pl. 12 – 17** Atvērto durvju diena Latvijas Nedzirdīgo savienībā un LNS Rehabilitācijas centrā Rīgā, Smiltēnē, Alūksnē, Valmierā, Rēzeknē, Daugavpilī, Kuldīgā, Liepājā, Ventspilī
- 24. 09 pl. 10** Zīmju valoda nedzirdīgiem bērniem
LNS vadības tikšanās pirmsskolas izglītības iestādē “Dzintariņš” ar bērniem, pedagogiem un vadību
- 26. 09 pl. 10** Zīmju valoda nedzirdīgiem – neredzīgiem!
LNS vadība apciemos savus biedrus pensionātos “Ezerkrasti” un VSAC “Rīga” filiālē “Jugla”

LNS REHABILITĀCIJAS CENTRĀ, RĪGĀ, ELVĪRAS IELĀ 19/ K-3

- 23. 09. pl. 14, pl. 16** Latviešu zīmju valodas diena!
Minilekcija “Zīmju valoda visiem”, aicinām piedalīties praktiskā, interesantā un radošā nodarbībā (ieteikties iepriekš pie L. Janševskas, e-pasts: lilita.jansevska@lns.lv)

RĪGĀ, KANDAVAS IELĀ 27, RĪTAUSMĀ

- 23. – 28. 09.** Atvērto durvju dienas LNS muzejā
- 25. 09. pl. 12** Zīmju valodas senioriem! Dialogs “Mūsu senioru dzīve mūsdienās”
LNS sadarbībā ar Dienas centru “Rītausma” organizē
- pl. 16** Īss ieskats, kā nedzirdīgie izmanto pakalpojumu “Aptiekā ar e-tulku”
- pl. 16.30** Ar sabiedrību par atklātību “Delna”. Korupcija un trauksmes celšana
(nodrošināta tiešsaiste facebook)
- 27. 09. pl. 14** Paneldiskusija “Cilvēktiesības no likumdošanas līdz praksei. Labās prakses piemēri. Problēmas”
Projekts „LNS darbības stiprināšana cilvēktiesību ievērošanas jomā”
- No 27. 09.** Nedzirdīga karikatūrista Aleksey Simonov no Krievijas, karikatūru personalizstāde un LNS mākslinieku kopas “Cerība” darbu izstāde no vasaras plenēra (foajē)
- 28. 09. pl. 11** Diskusija “VARDARBĪBAI – NĒ” (Vai vardarbība pret sievieti ir realitāte vai izdomājums)
Projekts „Intervence: stereotipi un vardarbība pret sievieti”
- pl. 13** Lielkoncerts, veltīts Pasaules nedzirdīgo dienai
- pl. 16** Erudīcijas konkurss
- pl. 18** Atpūtas vakars (ar groziņiem). Ieeja brīva.

Dabā iestājies brieduma laiks, un arī mēs esam gatavi svinēt savus svētkus – Starptautisko nedzirdīgo nedēļu, Starptautisko nedzirdīgo dienu un Starptautisko zīmju valodu dienu.

Latviešu zīmju valoda – tā ir mūsu piederības zīme, kas pierāda, ka mēs eksistējam. Bez tās mēs neesam nekas. Laiks iet un aiziet, bet valoda paliek ar mums. Ar to mēs spējam attīstīties un iet pretī nezināmajam, jo valodā ir mūsu spēks.

Cik stipri būsim paši, tik stipra būs arī mūsu organizācija – Latvijas Nedzirdīgo savienība. Aicinu ikvienu sargāt un lepoties ar savu valodu, lepoties ar sevi, ar mūsu kopējo zīmju valodu, ar mūsu panākumiem. Leposimies ar to, kas mums ir, saglabāsim savu pašcieņu un cienīsim cits citu.

Sirsniņīgi sveicu visus mūsu kopīgajos svētkos!

LNS prezidente Sandra Gerenovska

LNS vadības kalendārs

LNS prezidente SANDRA GERENOVSKA

29. augustā

Piedalījās Surdocentra jauno telpu atklāšanā Ventspilī.

30. augustā

Rīgas domes Labklājības departamentā parakstīja deleģējuma līgumu par dienas centra "Rītausma" turpmāko darbību.

2. septembrī

Vienojās ar Latvijas Universitātes Paula Stradiņa medicīnas koledžu par līdzekļu ieguldīšanu Rēzeknes nama remontā.

3. septembrī

Kopā ar viceprezidenti Brigitu Lazdu saruna LU Botāniskajā dārzā par telpu īri LNS simtgades pasākumam.

5., 12. septembrī

Rēzeknē tikšanās ar Rēzeknes domi, Rēzeknes novada domi, Daugavpils domi jautājumā par nodomu protokola parakstīšanu par sadarbību. Daugavpils dome jau parakstīja.

6. septembrī

Rehabilitācijas centrā uzņem viesus no Lietuvas.

9. septembrī

Vada LNS valdes sēdi.

10. septembrī

Piedalās sapulcē par turpmākajiem darbiem SIF projektā.

Kopā ar Edgaru Vorslovu Labklājības ministrijas apspriedē, priekšlikumu izteikšana.

11. septembrī

Piedalās Invalīdu lietu nacionālās padomes sēdē.

12., 13., 14., 15. septembrī

Kopā ar viceprezidenti Brigitu Lazdu un tulci Danu Kalpiņu – Geidu dalība Baltijas valstu nedzirdīgo organizāciju vadītāju apspriedē Viļņā.

LNS viceprezidente INESE IMMURE

6. septembrī

Tikšanās ar Lietuvas Nedzirdīgo savienības prezidentu Kēstuti un Kauņas rehabilitācijas centra delegāciju, kuri bija ieradušies pieredzes apmaiņai.

Viņi tika iepazīstināti ar LNS darbību, valsts deleģēto funkciju veikšanu sociālā rehabilitācijā, SIA "LNS Surdotehniskās palīdzības centrs" darbību. Tāpat viņi iepazīs arī ar SIA "LNS Rehabilitācijas centrs" darbību.

9. septembrī

Komunikācija ar aptieku tīkla "Apotheka" sabiedrisko attiecību speciālisti par pakalpojuma pieejamības paplašināšanu aptiekās nedzirdīgiem cilvēkiem.

"Apotheka" ir svarīgi, lai nedzirdīgie varētu saņemt farmaceita konsultāciju dažādos veselības jautājumos zīmju valodā, tāpēc tā plāno paplašināt pieejamo aptieku skaitu un piedāvāt attālināto zīmju valodas tulku jau 20 aptiekās (Rīgā un 12 vietās ārpus Rīgas). Pārrunāts jautājums, kā efektīvāk nodrošināt šo informāciju nedzirdīgiem biedriem.

12. septembrī

Komunikācija ar Ziemeļvalstu Ministru padomes biroja Latvijā padomnieci par vienas dienas apmācību semināra par nedzirdībuneredzību, ko plānots rīkot 10. oktobrī Rīgā, Strazdumuižas vidusskolā, organizatoriskajiem jautājumiem. ▲

LNS valdes sēdē

Šogad sestā valdes sēde notika 9. septembrī ar 8 dienas kārtības jautājumiem.

Vispirms pēc kārtas apspriedi visu LNS SIA pārskati par SIA budžetu izpildi 2019. gada 1. pusgadā. Valde visus pārskatus pieņēma zināšanai.

No Danes valdes locekles Ritas Oniani saņemts iesniegums, ka viņa ar 16.09 dodas ikgadējā apmaksātajā atvaļinājumā uz četrām nedēļām un lūdz piešķirt papildatvaļinājumu un pabalstu no uzņēmuma līdzekļiem. Valde nolēma atļaut SIA „LNS DANE” valdei piešķirt apmaksātu papildu atvaļinājumu valdes loceklei Ritai Oniani 3 darba dienas, bet neatļaut izmaksāt pabalstu, aizejot ikgadējā apmaksātajā atvaļinājumā.

Labi darbojies visnaudīgākais LNS uzņēmums SIA „LNS Surdotehniskās palīdzības centrs” – budžeta izpilde ir pārliecinošos plusos un ir cerība uz labu peļņu gada beigās.

Arī SIA „LNS Rehabilitācijas centrs” pirmajā pusgadā nav pieļāvis izdevumu pārsvaru pār ienākumiem. Gluži pretēji, ienākumi pusgadā ir par aptuveni 5% lielāki nekā izdevumi.

Protams, līdz gada beigām visām SIA bilance var mainīties, bet pagaidām tendence ir laba.

Valde apsprieda no LNS Informācijas nodaļas saņemto priekšlikumu par Erudīcijas konkursa „LNS – 100” rīkošanu par godu LNS simtgadei. Valde apstiprināja konkursa nolikumu. Konkursa pirmās kārtas jautājumi tiks publicēti "Kopsoli" decembra numurā.

Tālāk valde apsprieda divus uzaicinājumus. Pirmais ir no Lietuvas Nedzirdīgo biedrības. Jaunais prezidents Vaišņora savu prezidentūru sācis enerģiski un organizē visu 3 Baltijas valstu nedzirdīgo organizāciju apspriedi no 12. līdz 15. septembrim Lietuvā, Viļņā. Valde nolēma no LNS uz apspriedi sūtīt LNS prezidentu Sandru Gerenovsku un viceprezidenti Brigitu Lazdu.

Otrs uzaicinājums ir no Krievijas Nedzirdīgo biedrības piedalīties konferencē „Nedzirdīgie var visu: Nodarbinātība bez barjerām” Maskavā no 24. līdz 26. septembrim.

Valdē sprieda, ka tēma ir ļoti interesanta un aktuāla visā pasaulē, tāpēc vajadzētu piedalīties, izpētīt, kā savus nedzirdīgos ar darbu nodrošina Krievijā. Uz konferenci brauks LNS prezidente Sandra Gerenovska. ▲

Zigmārs Ungurs

Pirmo reizi WFD Ģenerālā asamblejā elektroniskā balsošanas sistēma

Ar Korejas Republikas Nedzirdīgo asociācijas prezidents Seung Byun

21. un 22. jūlijā Parīzē risinājās Pasaules Nedzirdīgo federācijas (WFD) Ģenerālā asambleja (GA), kuru apmeklēja 87 valstu delegāti. Tas ir rekordliels skaits WFD vēsturē.

Latviju pārstāvēja LNS prezidente Sandra Gerenovska un viceprezidente Inese Immure. Ģenerālā asambleja (Latvijas gadījumā – kongress) notiek reizi četros gados, un WFD Statūti nosaka, ka GA atļauts piedalīties ne vairāk kā diviem nedzirdīgiem delegātiem.

GA atklāja WFD prezidents Allen Colin un Francijas Nedzirdīgo federācijas prezidents Vincent Cottineau. Uzrunu teica arī īpašie viesi no Starptautiskās invalīdu alianses, Pasaules zīmju valodas tulkus asociācijas, Zīmju valodas lingvistu biedrības u.c.

Dienas kārtībā bija vairāki jautājumi

Vispirms delegāti iepazinās ar jauno – elektroniskās balsošanas sistēmu, ko sarūpēja Francijas Nedzirdīgo asociācija

Jaunais balsošanas veids ļāva ietaupīt ļoti daudz laika. Katram valsts pārstāvim 30 sekunžu laikā jānospiež pults poga – jāizdara izvēle starp "Par" – zaļā poga vai "Pret" – sarkanā poga. Ja atturas, tad jānospiež baltā poga. Balsošanas rezultāti uz ekrāna parādās jau pēc neliela brīža. Lai dalībvalsts pārstāvis saņemtu balsošanas pulti, tai pretī bija jādod sava pase un pārtraukumos pultis bija jānodod reģistratūrā glabāšanai.

GA nobalsoja par jaunu biedru uzņemšanu – Kosovas Nedzirdīgo asociāciju un Palestīnas Nedzirdīgo savienību. Jaunās dalībvalstis tika sveiktas ar ovācijām, tās uzreiz varēja piedalīties GA turpmākajā darbā.

Pēc tam delegāti raiti apstiprināja iepriekšējās GA, kas notika Turcijā 2015. gadā, izteikto priekšlikumu izpildes rezultātus, ziņojumu par WFD iepriekšējā perioda aktivitātēm, atskaiti par finansiālo stāvokli 2015. – 2018. gadam, revidentu ziņojumus par katru gada finanšu pārskatu periodā no 2015. līdz 2018. gadam. Tāpat delegāti apstiprināja revidentus 2020. – 2023. gadam.

Atskaite par paveiktajiem darbiem

WFD prezidents Kolins Alens (Colin Allen) atzīmēja divus nozīmīgākos veikumus: pateicoties WFD rūpīgajam sagatavošanas darbam, ANO Ģenerālā asambleja pasludināja 23. septembrī kā Starptautisko zīmju valodu dienu, kura pagājušajā gadā atzīmēta pirmo reizi, un WFD 3. starptautiskās konferences organizēšanu. Vērienīgā konference, kas notika Budapeštā 2017. gadā, pulcēja 698 dalībniekus no 83 valstīm. Alens valdē nostrādājis 16 gadus, no tiem 8 gadus kā prezidents.

Biedru maksu neizdodas palielināt

Īpašas diskusijas raisīja priekšlikums par jauno biedru maksāšanas sistēmu 2020. – 2023. gadam, kas paredz palielināt biedru maksu par 10 procentiem no sākotnējās summas katru gadu.

Pēdējo reizi biedra nauda tika pacelta 2004. gadā. Tā kā šis priekšlikums neguva vairākuma atbalstu, Dānijas pārstāvis piedāvāja noraidīto priekšlikumu nedaudz pārveidot – paaugstināt biedru maksu tikai 1. grupas valstu pārstāvjiem, to skaitā Latvijai, kuras līdz šim maksāja 1000 EUR gadā. Pārējie 2. – 4. grupu pārstāvjiem biedru maksa ir krietni mazāka, un tās maksātu tāpat kā līdz šim.

Jaunais priekšlikums guva balsu vairākumu, bet otrajā dienā šis lēmums tika atcelts, jo tas neatbilst Statūtu prasībām, kas nosaka, ka priekšlikumi GA darba kārtībai jāiesniedz 6 mēnešus pirms. Tāpat Statūti nosaka, ka galīgā darba kārtība ar pievienotajiem ziņojumiem un citiem materiāliem tiek nosūtīta visām dalībvalstīm vismaz divus mēnešus iepriekš.

Tātad mēģinājums pacelt biedru maksu kārtējo reizi nav izdevies.

Finansiālais stāvoklis

WFD finansiālais stāvoklis nav spožs. 2015. – 2018. gada perioda ieņēmumu un izdevumu starpība ir ar mīnus zīmi – gandrīz 72 tūkstošu EUR apmērā. Ienākumi 2015. gadā bija ap 260 tūkstošu, 2016. – 360 tūkstoši, 2017. – 375 tūkstoši, bet 2018. gadā vairs tikai 210 tūkstoši.

Ieņēmumi no biedru maksas katru gadu samazinās. Ja 2015. g. bija 62 tūkst., tad 2018. g. – tikai 49 tūkst. EUR. Tā kā WFD galvenā mītne atrodas Somijas galvaspilsētā Helsinkos, tai katru gadu finanšu ziņojumu piešķir arī Somijas Ārlietu ministrija – 2018. g. tā piešķirta 50 tūkst., bet turpmākajos gados 40 tūkst. katru gadu. Finansiālu atbalstu sniedz arī Somijas Nedzirdīgo savienība, katru gadu atvēlot 10 tūkst., bet 2015. gadā – 20 tūkst. EUR. Apmēram puse izdevumu izlietoti 3 dar-

binieku algošanai un komandējumiem.

Pieņemts zīmju valodas simbols

GA apstiprināja Austrālijas Nedzirdīgo asociācijas priekšlikumu pieņemt zīmju valodas simbolu, kas pārstāvētu zīmju valodas lietotājus. Katras valsts nedzirdīgo organizācijai vajadzēs nokārtot zīmju valodas simbola reģistrāciju savā valstī un sekot, lai zīmju valodas simbols tiktu efektīvi izmantots. Savukārt Pasaules Nedzirdīgo federācijai jāiesniedz zīmju valodas simbols Starptautiskajai standartizācijas organizācijai.

Savā laikā WFD un Starptautiskā vārdzirdīgo federācija (IFHOH) vienojās par šādu nedzirdības simbolu:

Daudz nedzirdīgo cilvēku sevi nesaista ar šo simbolu, jo tam nāk līdzīgi negatīva nokrāsa un tā koncentrējas tikai uz dzirdes zudumu, bet nedzirdīgiem cilvēkiem zīmju valoda ir svarīgs līdzeklis informācijas piekļūšanai. Nedzirdības simbolu daudzās valstīs arvien vairāk izmanto, lai parādītu pieejamās iespējas, t.i., pieejamās telpas, kas ir aprīkotas ar dzirdes (indukcijas) cilpu, ko lieto kopā ar dzirdes aparātu. **Šis simbols ne-saistās ar zīmju valodas lietojumu.**

Savukārt Francijas Nedzirdīgo asociācija ierosināja WFD sadarboties ar Pasaules Veselības organizāciju, lai mainītu uzskatu par nedzirdību. Tā joprojām tiek uzskatīta par nopietnu slimību. Nepieciešams norādīt Pasaules veselības organizācijai, lai tā nedzirdību definētu atbilstoši ANO Konvencijai par personu ar invaliditāti tiesībām.

GA apstiprināja arī Statūtu grozījumus. Viens no grozījumiem paredz, ka dalībvalsti izslēdz no organizācijas tad, ja tā nav maksājusi biedru naudu 4 gadus. Iepriekš dalībvalsti varēja atstādināt, ja tā nav nomaksājusi biedru naudu vairāk nekā trīs mēnešus pēc termiņa beigām.

Apstiprināta WFD darbības attīstības stratēģija 2020. – 2030. gadam.

Centrā ir zīmju valoda, un darbība sadalīta 4 jomās: zīmju valodas atzišana, visu nedzirdīgo cilvēku iekļaušana (iekļaujoša zīmju valodas vide), vadošās lomas nodrošināšana nedzirdīgo organizācijām un vienlīdzīgu iespēju nodrošināšana visās dzīves jomās.

Viens no WFD darbības principiem ir iekļaujoša un pieejama sabiedrība. WFD uzskata, ka ikkatram nedzirdīgam cilvēkam jādod iespēja iegūt kvalitatīvu izglītību valsts zīmju valodā un vecākiem un izglītības sniedzējiem

Mūsu Nedzirdīgo diena

Jā, tieši tā varam teikt – MŪSU Nedzirdīgo diena. Jo latvieši Nedzirdīgo dienu pirmoreiz atzīmēja jau 1936. gada 31. maijā. Bet Pasaules nedzirdīgo federācija tika dibināta 1951. gadā, un tikai 1958. gada kongresā Pasaules nedzirdīgo federācija nolēma atzīmēt Nedzirdīgo dienu katru gadu septembra pēdējā svētdienā.

Tātad mēs svinējam Nedzirdīgo dienu jau tad, kad tā nebija oficiāli atzīta ne Latvijā, ne pasaulē.

Pirmo Nedzirdīgo dienu Latvijā noorganizēja Vidzemes Kurlmēmo biedrība Valmieras Kurlmēmo skolā pēc nedzirdīgā aktivista Reinhalda Bērziņa iniciatīvas.

Lai gan jau padomju laikos atzīmējām Nedzirdīgo dienu, tikai 1990. gadā Pasaules nedzirdīgo diena pirmoreiz parādījās Latvijas kalendāros.

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

būtu jāīsteno bilingvālo izglītību nedzirdīgiem bērniem.

Kur notiks nākamais kongress un kas būs nākamais prezidents

Visinteresantākais GA darba kārtības jautājums bija, kur notiks nākamais WFD kongress un kas būs nākamais prezidents. Pirmajā GA dienā katrā kafijas pauzē 4 kandidātvalstis aktīvi reklamēja savu valsti un organizāciju. Katrai kandidātvalstij bija savs galdinājs ar dažādiem reklāmas un izdales materiāliem. Visaktīvāk darbojās Korejas Republikas nedzirdīgo organizācija, kas uz Parīzi bija atvedusi delegāciju lielā skaitā. Gandrīz visi delegāti vēlējās ar korejiešiem tautas tērpā nobildēties. Tikpat aktīvi darbojās arī WFD prezidenta kandidātu pārstāvji.

Un tā delegāti ar 44 balsīm nobalsoja, ka nākamais WFD kongress 2023.gadā notiks Korejas Republikā. Pārējās kandidātvalstis – Grieķija un Ruanda katra ieguva 13 balsis, Jaunzēlande 16 balsis.

Pasaules nedzirdīgo federāciju turpmāk vadīs Joseph Murray no ASV

Viņš ieguva 46 balsis. Pārējie kandidāti – Bruno Druchen no Dienvidāfrikas saņēma 9 balsis, Humberto Insolera no Itālijas – 26 balsis.

J. Murray, kurš ar ģimeni dzīvo Norvēģijā, bija ļoti savilgots, ka nu beidzot kļuvis par prezidentu. Viņš uz šo augsto amatu gājis pacietīgi un mērķtiecīgi. Savu karjeru WFD Murray sāka jau 1995. gadā kā Jaunatnes sekcijas viceprezidents, vēlāk kā prezidents. Viņa laikā sāka regulāri organizēt jauniešu nometnes nedzirdīgiem bērniem un jauniešiem. Tad no 2003. gada sāka darboties WFD valdē, no 2015. gada bija WFD viceprezidents, un nu tagad ir ievēlēts par prezidentu. Viņš ir arī Starptautiskās Invaldīgo

Pasaules nedzirdīgo federācija 2009. gadā oficiāli apstiprināja Nedzirdīgo nedēļas atzīmēšanu ik gadus visā pasaulē septembra pēdējā pilnajā nedēļā.

Neaizmirsīsim, ka 23. septembrī ir arī 2018. gadā oficiāli apstiprināta Starptautiskā zīmju valodu diena.

Plašāk ar Pasaules nedzirdīgo dienas vēsturi var iepazīties šeit: www.ins.lv/lat/par_mums/vesture/pasaules_nedzirdigo_diena/ ▲

alianses valdes loceklis. Murray ir daudzu publikāciju autors. Viņš ir publicējis pētījumus par valodas tiesībām, cilvēktiesībām, nedzirdīgo vēsturi un citus.

Par WFD viceprezidentu apstiprināja Kasper Bergmann no Dānijas, kas bija vienīgais kandidāts uz šo amatu. Viņu ievēlēja ar 76 balsīm.

Pasaules nedzirdīgo federācijas valdē ievēlēti 9 pārstāvji – Florjan Rojba no Albānijas, Frank Folino no Kanādas, Steffan Helbing no Vācijas, Anna Haraldsdottir no Islandes, Victoria Manning no Jaunzēlandes, Stanislav Ivanov no Krievijas, Bruno Druchen no Dienvidāfrikas, Mithayoot Bunnag no Taizemes un Angel De Gouveia Fernandez no Venecuēlas.

Balsošana notika manuāli, jo uz 9 valdes vietām bija 11 kandidāti.

Jāpiezīmē, ka konferenču zālē varēja atrasties tikai oficiālie delegāti, WFD Goda biedri un citas uzaicinātās personas. Pārējie interesenti GA norisei varēja sekot uz lielā ekrāna, kas bija novietots hallē.

WFD darbseminārs

Pirms GA, 20. jūlijā, WFD rīkoja darbsemināru, kur dalībnieki, sadalījušies 3 lielās grupās, diskutēja par iespējamiem grozījumiem WFD statūtos, par WFD stratēģiskā plāna 2020. – 2030. gadam projektu un turpmāko politiku WFD valdes sadarbībai ar dalībvalstīm.

Šāds vienas dienas seminārs tiek rīkots, lai dalībniekus iepriekš sagatavotu diskusijām par GA darba kārtības jautājumiem un citiem svarīgiem jautājumiem, kas saistīti ar darbu cilvēktiesību jomā. ▲

Inese Immure

Pasaules par tiesībām uz

WORLD FEDERATION OF THE DEAF

1. Ievads

1. Mēs, šīs Hartas parakstītāji, apstiprinām savu stingro apņemšanos veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu nedzirdīgo cilvēku iekļaušanu sabiedrībā, viņu vajadzību, cieņas un cilvēktiesību atzīšanu, kā to paredz Vispārējā cilvēktiesību deklarācija, ANO Konvencija par bērna tiesībām, ANO Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām, ANO Konvencija par jebkuras sievietes diskriminācijas izskaušanu, ANO Ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam un tās Ilgtspējīgas attīstības mērķi un visi citi starptautiskie cilvēktiesību līgumi.

2. Mēs uzsveram modeļa maiņu no invaliditātes medicīniskā modeļa uz cilvēktiesībām balstītu modeli saskaņā ar Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām. Nedzirdīgajiem ir līdzvērtīgas tiesības iesaistīties sabiedriskajā dzīvē tāpat kā citiem pilsoņiem.

3. Mēs ticamies nodrošināt nedzirdīgajiem līdzvērtīgas iespējas sabiedrībā, publiskajā un privātajā dzīvē, bez diskriminācijas izmantojot zīmju valodu, lai viņi varētu pilnīgi izmantot cilvēktiesības, civiltiesības, kultūras un politiskās tiesības. Ar šo Hartu mēs atkārtoti apliecinām kolektīvo gribu dot nedzirdīgajiem iespēju pašiem veidot savu likteni un iekļauties sabiedrībā.

4. Šīs Hartas ietvaros tiesības uz zīmju valodas izmantošanu visiem ietver nedzirdīgus cilvēkus, nedzirdīgus bērnus, nedzirdīgus jauniešus, nedzirdīgas sievietes, nedzirdīgus vecos ļaudis, nedzirdīgas seksuālās minoritātes, nedzirdīgus migrantus, nedzirdīgus/neredzīgus cilvēkus, nedzirdīgu bērnu ģimenes, nedzirdīgu vecāku bērnus un citus cilvēkus, kas ikdienā izmanto zīmju valodu, lai nodrošinātu viņiem pilnīgu un efektīvu saskarsmi ar sabiedrību, tās skaitā nedzirdīgo kopienas, un pieeju dažādiem pakalpojumiem, izmantojot zīmju valodu.

2. Zīmju valoda

1. Mēs no visas sirds atbalstām un apņemamies veicināt Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas rezolūciju A/C.3/72/L.36/Rev.1, kas atzīst 23. septembri par Starptautisko zīmju valodu dienu kā Starp-

nedzirdīgo federācijas Harta zīmju valodas izmantošanu visiem

tautiskās nedzirdīgo nedēļas daļu. Šāda atzīšana veicina nacionālās zīmju valodas juridisku atzīšanu par oficiālu valsts valodu, līdzvērtīgi nacionālajai runas un rakstu valodai.

2. Mēs uzskatām, ka nacionālās zīmju valodas atzīšanai ir noteicoša loma nedzirdīgo iekļaušanai sabiedrībā. Nacionālā zīmju valoda ir pilnīga, sarežģīta un dabiska valoda ar tām pašām lingvistiskajām īpašībām kā runas valoda, ieskaitot fonētiskās, fonēmiskās, zilbju, morfoloģiskās, sintaktiskās, diskursa un pragmatiskās īpašības. Tā ir nedzirdīgo bērnu dzimtā un dabiskā valoda. Tā sniedz nedzirdīgiem bērniem iespēju iekļauties gan nedzirdīgo kopienā, gan sabiedrībā, ļaujot viņiem veidot pašiem savu identitāti un kopienu.

3. Mēs atzīstam, ka nedzirdīgo kopiena sabiedrībā atrodas unikālā tiesību krustpunktā, vienlaicīgi piederot lingvistiskajai un kultūras grupai, kā arī invaliditātes kustībai. Nedzirdīgajiem ir sava identitāte, galvenokārt saistīta ar nacionālo zīmju valodu un sociālajiem sakariem, kas balstīti kopējā šīs valodas lietošanas pieredzē. Zīmju valoda un nedzirdīgo kultūra stiprina daudzvalodību un ir veids, kā globāli veicināt, sargāt un saglabāt valodu daudzveidību. Nedzirdīgie cilvēki ir visās kultūras, lingvistiskajās un etniskajās minoritātes, un nedzirdīgo kopiena ir daudzveidīga, visu caurvijoša sabiedrība.

4. Mēs ar nožēlu pieminam 2. starptautisko nedzirdīgo izglītības konferenci 1880. gadā Milānā, Itālijā, kur pieņēma rezolūciju aizliegt zīmju valodas izmantošanu nedzirdīgo bērnu izglītošanā, kas radīja ilgstošas un plaši izplatītas sekas valodas un lingvistisko tiesību ievērošanā nedzirdīgo kopienās visā pasaulē. Nedzirdīgajiem tika liegtas pamata cilvēktiesības izmantot savu valodu.

5. Mēs atzinīgi novērtējam rezolūciju, ko pieņēma 21. starptautiskajā nedzirdīgo izglītības konferencē Vankūverā, Kanādā, kur tika noraidīta Milānā pieņemtā rezolūcija. Lai nodrošinātu, ka nedzirdīgo tiesības izmantot zīmju valodu tiek respektētas un veicinātas visās dzīves sfērās, nedrīkst aizmirst vēstures pieredzi.

6. Mēs aņņemamies nodibināt zīmju valodas pētniecības centrus un iekļaut nedzirdīgo studiju programmas universitātēs un citās mācību iestādēs.

3. Saturīga zīmju valodas vide

1. Mēs atbalstām augstas kvalitātes izglītību nedzirdīgiem bērniem, ko var sasniegt, tikai nodrošinot bilingvālu mācību procesu nacionālajā zīmju valodā un nacio-

nālajā rakstu valodā. Bilingvālajām skolām jāseko oficiālajai valsts izglītības programmai un jānodrošina arī zīmju valodas un nedzirdīgo kultūras mācīšanu. Skolotājiem jāapgūst zīmju valoda dzimtās valodas līmenī, un bērniem jāatrodas zīmju valodu izmantojošu vienaudžu un cienījamu nedzirdīgu pieaugušo sabiedrībā.

2. Mēs uzsveram, cik nozīmīgas ir valdības apmaksātas zīmju valodas apmācības nedzirdīgu bērnu ģimenēm. Zīmju valoda ir vienīgā valoda, ko nedzirdīgi bērni var iemācīties dabiski un bez liekas piepūles, un šī iemesla dēļ ģimenēm ir jānodrošina iespēja apgūt šo valodu, lai spētu komunicēt ar saviem nedzirdīgajiem bērniem. Valodas apguve agrā vecumā ir svarīga lasītprasmes un izziņas spēju attīstībā bērniem – nedzirdīgo bērnu gadījumā tā ir zīmju valoda.

3. Mēs uzsveram zīmju valodas apguves nepieciešamību plašā cilvēku lokā, kam ikdienā var rasties nepieciešamība sazināties ar nedzirdīgiem cilvēkiem. Zīmju valodas apguve būtu jānodrošina veselības aprūpes darbiniekiem, sociālajiem darbiniekiem, darba devējiem, pilsoņiem, skolotājiem, ierēdņiem un citiem.

4. Mēs mudinām informācijas, komunikācijas un tehnoloģijas attīstīšanu, lai nedzirdīgiem cilvēkiem būtu ērti pieejami releja (starpnieka) pakalpojumi, to skaitā video relejs, kas nodrošinātu viņu iekļaušanos sabiedrībā. Atsevišķās situācijās iespējams izmantot zīmju valodā runājošus avatārus, iepriekš ierakstītas, vispārējas informācijas sniegšanai, taču tie nedrīkst aizstāt profesionālus, kvalificētus zīmju valodas tulkus un tulkotājus.

4. Līdzvērtīgas iespējas visiem nedzirdīgajiem

1. Mēs aņņemamies veicināt nedzirdīgo iekļaušanu sabiedrībā, izmantojot darba tirgu. Nedzirdīgo nodarbināšana ir būtiski svarīgi sociālā modeļa ieviešanā, kas uzskatīts ilgtspējīgas attīstības mērķos un Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām Nedzirdīgajiem ir jādod iespēja attīstīties viegli pieejamā un pretimnākošā darba vidē. Iespēja izmantot zīmju valodu ļautu nedzirdīgajiem izmantot savu potenciālu, un palielinātu viņu līdzdalību un ieguldījumu sabiedrībā.

2. Mēs aņņemamies finansēt, veicināt un atbalstīt kvalificētu un akreditētu zīmju valodas tulkus profesionalitāti un vieglu piekļuvi tulku pakalpojumiem, kas garantēs nedzirdīgo iekļaušanos un dalību sabiedrībā. Ir jāveido un jāattīsta zīmju valodas tulkus sagatavošanas programma

nedzirdīgo vadībā. Nedzirdīgajiem jābūt pieejamiem valsts apmaksātiem tulku pakalpojumiem visās dzīves jomās.

3. Mēs vēršam uzmanību uz to, ka nedzirdīgās sievietes netiek pietiekami pārstāvētas un saskaras ar dubultu diskrimināciju sava dzimuma un invaliditātes dēļ. Ir jāpieņem īpaši nosacījumi, lai nodrošinātu dzimumu līdztiesību, daudzveidību, vienlīdzīgu iespēju iekļauties sabiedrībā un lēmumu pieņemšanas procesā visiem nedzirdīgajiem.

4. Mēs aņņemamies padarīt veselības aprūpes pakalpojumus un informāciju par veselību, ieskaitot seksuālo un reproduktīvo veselības aprūpi, psihiatrisko aprūpi un psihoterapiju pieejamu, izmantojot nacionālo zīmju valodu. Vienlīdzīga pieeja veselības aprūpei ir ļoti svarīga, lai dotu nedzirdīgajiem iespēju pilnvērtīgi dzīvot un nodrošinātu, ka ikviens cilvēks tiek cienīts, aizsargāts un novērtēts.

5. Nedzirdīgo organizāciju attīstība

1. Mēs uzsveram, cik svarīgs ir pietiekams finansējums nedzirdīgo organizāciju spēju attīstīšanai un iespēju palielināšanai. Tikai izmantojot zīmju valodu, nedzirdīgie var stingri pastāvēt uz savām cilvēktiesībām.

2. Mēs vēršam uzmanību uz nepieciešamību pēc pietiekama finansējuma, lai varētu attīstīt nedzirdīgo organizāciju spējas, īpaši *Globālo Dienviņu* valstīs. Zināšanas dod nedzirdīgajiem iespēju sadarboties ar dažādām ieinteresētajām personām, cīnīties par savu cilvēktiesību ievērošanu.

3. Mēs uzskatām, ka ir svarīgi nodrošināt kvalitatīvus, saskaņotus un uzticamus datus par nedzirdīgajiem pēc dzimuma, vecuma, izglītības, zīmju valodas prasmes, invaliditātes, nodarbinātības un seksuālās orientācijas. Šādi dati ļautu politikas veidotājiem iegūt precīzu pārskatu par situāciju, ar kādu saskaras nedzirdīgie cilvēki, un ļautu veikt nepieciešamos uzlabojumus atbilstoši viņu vajadzībām.

4. Mēs apstiprinām savu aņņemamānos iesaistīt nedzirdīgos un viņu pārstāvošās organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu un Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām mērķu plānošanā, realizācijā un ieviešanas uzraudzībā, un aņņemamies nodrošināt principa "Nekas par mums, bez mums" īstenošanu.

5. Mēs aņņemamies saskaņot mūsu zīmju valodas veicināšanas stratēģiju un politiku un nedzirdīgo iekļaušanu sabiedrībā ar Pasaules nedzirdīgo federācijas un šīs Hartas vērtībām un filozofiju. ▲

Sagatavoja: Inese Immure

SPC Ventspils filiāle – jaunās telpās!

Pie LNS Ventspils īpašuma – nama Lielā Dzirnavu ielā 24 priecīgās gaidās 29. augustā pulcējās cilvēki. Šeit notika SIA “LNS Surdotehniskās palīdzības centrs” (SPC) jauno telpu atklāšana.

Līdz šim SPC atradās šī paša nama trešajā stāvā un klienti jau gadiem bija neapmierināti, ka gados vecāki seniori nevar uzkāpt pa kāpnēm. Turklāt telpas bija nepieejamas cilvēkiem ar kustību traucējumiem.

Tāpēc tika izremontētas telpas pirmajā stāvā par aptuveni 50 tūkstošiem eiro. Darbus veica iepirkumā uzvarējis SIA “Aicers”.

Tas bija ļoti vajadzīgs. Jo beidzamajos gados ļoti pieaudzis SPC Ventspils klientu skaits. Ja pirms kādiem 5 gadiem radās pat doma šo punktu slēgt, tad tagad ir gluži pretēja situācija.

Daudzi savās atklāšanas runās pieminēja faktu, ka jauno telpu atklāšana sakrīt ar šī SPC Ventspils pakalpojumu centra 20 gadu jubileju. Tādas pašas jubilejas šogad ir visiem pārējiem SPC apkalpošanas punktiem Liepājā, Rēzeknē un Daugavpilī.

Bet pašai SPC galvenajai mītnei Rīgā šogad 1. martā bija 25 gadu jubileja.

SPC vadītāja Inese Immure savā atklāšanas runā izteica prieku, ka SPC savā jubilejas gadā tiek pie jaunām telpām. Ventspils filiāle var lepoties, ka ta-

gad atrodas modernās telpās, kur klienti varēs saņemt valsts apmaksātu dažāda veida surdotehniku.

LNS prezidente Sandra Gerenovska, apsveicot darbiniekus 25 darba jubilejā, uzsvēra, ka agrāk telpas bija nepiemērotas klientiem, bet jaunajās telpās, cerams, klienti būs apmierināti un arī darbiniekiem būs prieks strādāt.

Valsts deleģēto sociālo pakalpojumu nodaļas vadītājs Edgars Vorsklovs atzīmēja, ka galvenais – jaunās telpas ir pieejamas, turklāt skaisti izremontētas. Viņš novēlēja smaidīgus, apmierinātus klientus un darbiniekiem darbaprieku.

Projektu un iepirkumu nodaļas vadītāja Aija Sannikova pastāstīja, ka remonta laikā, kad tika atsegta grīda, atklājās, ka visas apkures un ūdens caurules jāmaina. Nomainīta tika arī visa elektroinstalācija un ventilācijas sistēma. Tas bija jādara, jo ir svarīgi, lai šīs telpas būtu ilglaiīgi lietojamas.

Novēlēsim SPC Ventspils telpām to pašu – ilglaičīgu un veiksmīgu lietošanu! ▲

Zigmārs Ungurs
Foto: Juris Grundulis

Zane – izcila!

Pasaules Nedzirdīgo peldēšanas 5. čempionātā Brazīlijas pilsētā Sanpaulu Latvijas peldētāja Zane Embrekte izcīnīja pirmo vietu un līdz ar to zelta medaļu 200m brīvā stila distancē, kuru finālā pieveica ar rezultātu 2:09.68. Ar to viņa laboja arī savu personīgo rekordu šajā distancē.

50m brīvajā stilā Zane ar rezultātu 27,07 sekundes ieguva trešo vietu.

Arī 100m brīvajā stilā Z. Embrekte ieguva trešo vietu, šo distanci finālā pieveicot 59,26 sekundēs.

Līdz ar to Zanei šajā pasaules nedzirdīgo čempionātā trīs medaļas!

LNS sveic Zani Embrekti un viņas treneri Gaļinu Broku ar augstajiem rezultātiem un pasaules zeltu!

Šajā čempionātā piedalījās arī Latvijas peldētāji Artis Vazdiķis un Rūdolfs Stupāns. Viņiem medaļas izpalika, bet abi laboja savus personīgos rekordus, tātad ir labs pamats izaugsmei nākotnē. ▲

Zigmārs Ungurs
Foto no LNSF Facebook konta

LNB simtgadē – arī zīmju valoda

31. augustā LNS sadarbībā ar Latvijas Tiesībsargu un organizāciju “Apeiron” Latvijas Nacionālās bibliotēkas simtgades svētku programmas apmeklētājiem piedāvāja zīmju valodas meistarklasi.

To vadīja LNS Rehabilitācijas centra Zīmju valodas atbilstības nodaļas vadītāja Lilita Janševska, nodaļas darbiniece Agita Intsone un LNS Jauniešu centra vadītāja Lilita Logina.

Interesentiem bija iespēja apgūt pamata saziņas frāzes un starptautiski atpazīstamas zīmes, ko var izmantot gan komunicējot ar vārdzirdīgiem/nezirdīgiem cilvēkiem, gan draugu lokā. ▲

Zigmārs Ungurs
Foto: Lilita Logina

Alūksnieši aktīvi rūpējas par savu veselību!

Pateicoties Alūksnes novada pašvaldības līdzfinansējumam, LNS Alūksnes reģionālā grupa šogad līdz decembra beigām īsteno projektu “Rūpes par veselību sākas ar veselīgu uzturu un sportu!”.

Alūksniešiem ir sava veselīga uztura studija „Gatavosim veselīgi, ēdīsim garšīgi!”. To vada Anita Ceple. Jāsaka gan, bija daudz darāmā, lai visu sagatavotu studijas darbībai, bet tās bija patīkamas klapatas. Sākumā vajadzēja iegādāties virtuves inventāru. Garlaicīgi – nebija skraidīja pa veikaliem un izvēlēties visu nepieciešamo.

Neizsakāmi liels prieks par Alūksnes pašvaldības finansiālo atbalstu – novada alūksniešiem tagad virtuve sakomplektēta un var gatavot dažādus, daudzveidīgus un, galvenais, veselīgus ēdienus, izmantojot ēdienu gatavošanā tādas tehnikas kā tvaicēšana, vārīšana, sautēšana utt. Virtuves inventārs maksā prāvu naudu, to nopirkt savām mājām nebūtu pa kabatai mūsu cilvēkiem.

Tagad alūksnieši var nākt uz grupas telpām un gatavot, ko vien vēlas. Tiem ir sava sulu spiede, elektroniskie virtuves svāri, mini cepeškrāsns, mini plīts, mikseris, augļu žāvētājs, sieti, bļodas, naži, dēļiši, panna, katls u.c. Atliek cilvēkiem tikai nākt uz grupas telpām, aktīvi iesaistīties un darboties veselīga uztura studijā!

Bet tagad nedaudz par veselīga uztura studiju norisi. Uz gatavošanas nodarbībām nāk 8 – 9 alūksnieši regulāri 2– 3 reizes mēnesī, kad telpas atgādina bišu alu, kurā visi rūpīgi, rosīgi ar kaut ko aizņemti un neviens nestāv un nesēž uz vietas.

Katra nodarbība ilgst 5 stundas.

Pirms gatavošanas visi ar platu smaidu pulcējas pie galda ar produktiem un gatavi ķerties klāt pie ēdienu gatavošanas.

Lai ēdiens būtu papildīts ar pozitīvo enerģiju, svarīgi būt pozitīvi noskaņotam! Anita Ceple obligāti seko tam, lai virtuvē tiktu ievēroti sanitārās, higiēnas un drošības noteikumi, ķeroties klāt pagatavošanai un strādājot ar virtuves aprīkojumu un inventāru.

Katram nodarbības dalībniekam ir savi uzdevumi: vienam notīrīt sēnes, otram sagriezt sieru, trešajam sagatavot dzērienu u.c. Viss atkarīgs no tā, ko konkrētajā brīdī gatavo, bet skaidrs ir viens, neviens nesēž bez darāmā.

Alūksnieši jau iemācījušies pagatavot daudzus dažādus ēdienus, piemēram, siera zupu ar šampinjoniem un brokoļiem, kā arī dzērienu no āboliem un burkāniem.

It īpaši ieteicams lietot uzturā dārzeņu un augļu sulas, ja darbs saistīts ar nervu un/vai fiziskajām slodzēm.

Kad ēdieni un dzērieni ir pagatavoti, visi klātesošie uzklāj galdu, apsēžas un izbauda pagatavoto, dalās savos viedokļos un vienkārši labi pavada laiku.

Anita Ceple visiem nodarbību beigās izdala receptes, lai cilvēki zina, kā pagatavot, tad tiem ir iespēja atkārtoti pagatavot ēdienu mājas apstākļos. Nodarbības beigās visi trauciņi ir tukši un punči ir pilni!

Receptes ir ļoti interesantas un daudziem nezināmas, piemēram, vienā no nodarbībām alūksnieši gatavoja vistas filejas maigās kotletes ar pavasarīgu salātu piedevu. Daži nemaz nezināja, ka no vistas filejas var pagatavot kotletes. Visi mācījās, apguva gardo recepšu noslēpumus!

Augusta mēnesi varētu nosaukt par "saldumu mēnesi", jo alūksnieši mācījās gatavot ābolu plātsmaizi, ķeksīņus, auzu pārslas cepumus.

Anita Ceple stāsta: „Daudzi no mūsu biedriem nemācēja cept saldumus – kā pareizi gatavot tos un kā norit gatavošanas process. Varēju redzēt un vērot, ka cilvēkiem patika gatavot un cept jebkurus saldumus. Teicu, ka tiem vēl ir jāmacās, jo tas viss ir sarežģīts un smalks darbs. Gan ar laiku iemācīsies un būs vēl gudrāki pavārmākslā.

Piemēram, es sen gribēju pagatavot tomātu-pupiņu zupu, jo dzirdēju, ka šī zupa ir ļoti garšīga. Zupu pagatavojām vienā no nodarbībām, un tā garšoja debešķīgi!”

Projekta ietvaros notiek arī nūjošanas nodarbības „Uzlabosim veselību nūjojot!”.

Tagad alūksniešiem ir savas nūjas, kuras kalpos ilgi un nūjot alūksnieši varēs arī turpināt pēc projekta realizācijas. Alūksniešiem nūjošanas nodarbības pasniedz sertificētā nūjošanas instruktore Solveiga Kristīne Selga. Nūjošanas instruktorei ir vairāku gadu pieredze nodarbību vadīšanā, viņa ir lieliska, atsaucīga un ļoti pozitīva. Alūksniešiem paveicās, ka tiem ir tik jauka nūjošanas instruktore.

Nūjošana ir ļoti labs, efektīvs sporta veids, ar kura palīdzību var uzlabot un stiprināt savu veselību, elpot svaigu gaisu un iepazīt tuvāk savu Alūksnes pilsētu.. Nūjošanas instruktore vienmēr seko, kā katrs no dalībniekiem soļo, tur rokās nūjas un vienmēr parāda, ja kāds to dara nepareizi.

Mūsu veselība ir mūsu rokās, nav sarežģīti iemācīties gatavot ēdienus, ievērojot veselīgā uztura pamatprincipus un regulāri nūjot.”

Karīna Pavlova, LNS projektu koordinatore: „Alūksnieši ir ļoti čakli un aktīvi, man tiešām ir gandarījums, ka cilvēki izmanto doto iespēju un piedalās projekta aktivitātēs. Cilvēki nesēž mājās, neatrodas tikai darbā, viņiem ir iespēja interesanti, lietderīgi pavadīt savu brīvo laiku, nebūt izolētiem, būt sociāli aktīviem!” ▲

Projektu “Rūpes par veselību sākas ar veselīgu uzturu un sportu!” finansē Alūksnes novada pašvaldība un līdzfinansē LNS sadarbības partneris SIA “LNS

Rehabilitācijas centrs”.

**Inga Osetrova un Anita Ceple
Foto: Gints Cepelis un Rītmā Egle**

LNS grupas "CERĪBA" plenērs Svētē

"CERĪBAS" plenērs notika no 9. līdz 11. augustam pie Pētera Čivļa laukos Svētē. Tā ir skaista vieta, tur ir gan svaigs gaiss, gan skaisti klusās dabas skati.

Piektdienas vakarā visi satikās pie Pētera laukos, apskatīja un iepazīna skaisto vietu. Pašā vakarā pie ugunsкура notika sarunas un plenēra plānošana, sadarbība, kas rītdien visiem jādara.

10. augustā no rīta Pēteris uzdāvināja māksliniekiem koka plāksnes, lai uzzīmē vai uzglezno atmiņas no Svētes.

Pusdienlaikā visi pagatavoja neparastus burgerus. Bija garšīgi!

Ieva deva visiem uzdevumus. Uzdevuma tēma bija dažādi mākslas virzieni, piemēram, kubisms, fovisms un citi. Vakariņās visi ēda tā, kā latviešu kultūrā pieņemts, bija arī pirts.

11. augustā mākslinieki saņēma skaistu pārsteigumu – kopbildi un savu darbu mini izstādi. Bija patīkami pavadīt laiku Svētē.

Liels paldies Pēterim, kurš mūs visus uzņēma tik sirsnīgi un ar to radīja iespēju visiem gleznot šajā skaistajā vietā. ▲

Diāna Ponaskova

Foto: Kristaps Legzdīņš

Gleznainā brīvā dabā Baltkrievijā

18. Starptautiskais mākslas plenērs "R+Я" notika Baltkrievijā Nakvasī, kas atrodas Minskas apgabalā Dzeržinskas rajonā, no Minskas apm. 60 km. Tajā piedalījās 4 valstu mākslinieki – Krievija, Baltkrievija, Ukraina un Latvija. No Latvijas piedalījās Santa un Roberts Kesefeldi.

Pirmajā dienā iepazīšanās, un uzreiz izveidojās radoša atmosfēra. Krievijas Nedzirdīgo mākslinieku asociācijas prezidents A. Miklajevs noorganizēja un sastādīja albumu "Visi par plenēriem "R+Я", kurā daudz interesantu fotogrāfiju ar aprakstiem un agrāko plenēru dalībnieku darbu reprodukcijas, sākot no 2000. gada līdz šim. Visi mākslinieki tos saņēma kā dāvanu.

Plenērā viss bija sagatavots

rūpīgi, pārdomāts plāns radošam darbam, lai varētu brīvā iedvesmojošā gaisotnē radīt jaunus mākslas darbus. Ne tikai uz vietas gleznojām, bet arī izbraucām ārpusē uz interesantām gleznainām vēsturiskām brīvdabas vietām – uz Sulu, kurā ir pirmais Baltkrievijas interaktīvais vēstures parks un muzejs, kas ar tādu pašu nosaukumu atrodas Sulas ezera krastā. Bijām arī uz Rubeževičiem, kur pašā interesantākajā vietā bija

maza baznīca, kuras fasāde apgleznota ar freskām – tās stāsta par Jēzus Kristus dzīves gājumu.

Plenērā katrs no māksliniekiem uzgleznoja vairākus mākslas darbus. Labākie darbi tika izstādīti divās atklāšanas dienās – Nakvasī un Dzeržinskā. Īpaša bija pēdējā izstāde, kas notika 3. jūlijā Baltkrievijas Neatkarības dienā Dzeržinskas pilsētas centra parkā. Tā piesaistīja daudzu skatītāju uzmanību. Šo izstādi apmeklēja pats Dzeržinskas izpildkomitejas priekšsēdētājs Nikolajs Artjuškevičs un pasniedza diplomus plenēra dalībniekiem.

Pēdējā dienā – ekskursija Minskā, bijām uz Baltkrievijas Nedzirdīgo biedrību un tikāmies ar priekšsēdētāja vietnieci, kura pati ir māksliniece. Pēc tam devāmies uz nedzirdīgo kultūras namu, apskatījām nedzirdīgo mākslinieku darbu izstādi.

Tad mūs aizveda uz Lielā tēvijas kara muzeju, kuru nesen atklāja ar pilnīgi jaunu modernu noformējumu. Tajā ir materiāli par Otro pasaules karu. Apstaigājām visus stāvus – pašā augšā kupolā ir Uzvaras zelta zāle, godinot karā kritušos un varoņus. Un visbeidzot bijām Baltkrievijas Nacionālajā mākslas muzejā, izstaigājām daudzas zāles un apskatījām

mākslas darbus no senatnes līdz mūsdienām.

Bija liels notikums pagājušā gada rudenī, kad muzejā pirmo reizi ar saviem mākslas darbiem piedalījās trīs jaunie baltkrievu nedzirdīgie mākslinieki. Tie visi studē Baltkrievijas Valsts mākslas akadēmijā, pagājušajā gadā viens pabeidza. Pašā vakarā ar visu brīnišķīgo aizvadīto un piedzīvoto paliekošā atmiņā braucām mājup.

Mazliet par vēsturi. Arī pie mums kādreiz bija Starptautiskā mākslas diena un izstāde Rītausmā 1991. gada augustā tieši puča laikā, bija sabraukuši 17 mākslinieki no četrām valstīm. Par šo notikumu var palasīt Kopsolī 1991. gada septembrī (536).

Mums joprojām ir vieta izstādei Rītausmā un nedzirdīgo mākslinieku kopa "CERĪBA", kurā darbojas 15 mākslinieki, ir jauna vadība, esam piedalījušies vairākās izstādēs. Varētu sākt domāt par ieceri plānot un rīkot starptautisko nedzirdīgo mākslinieku izstādi. LNS organizācijas vadībai ir lieliska komanda, tāpēc ir cerība, ka iespējams noorganizēt izstādi pie mums Rīgā. ▲

Roberts Kesefelds

Foto: Santa Kesefeldē

Man patīk būt kustībā

Lilita Logina ir pamanāma persona nedzirdīgo kopienas dzīvē. Viņa vada LNS Jauniešu centru, aktīvi piedalās Rītausmas amatiermākslas izrādēs, strādā Rehabilitācijas centrā par zīmju valodas pasniedzēju un nesen kļuva par Rīgas biedrības valdes locekli – priekšsēdētāja vietnieci.

Lilita labprāt pastāstīja KS par savu daudzveidīgo darbību un interesēm.

Lūdzu, pastāsti, kāda ir tava izglītība. Vai tev grūti bija studēt?

Ieguvu augstāko izglītību – speciālās izglītības skolotājs/logopēds. Visādi gāja, bet man patika mācīties un iegūt daudz dažādas zināšanas. Gāju praksēs, tur arī daudz ko iemācījos, kā strādāt ar cilvēkiem, kuriem ir dažādi traucējumi – kustību, lasīšanas un citi traucējumi. Mācības noder arī reālajā dzīvē. Ir doma vēl mācīties, tikai es vēl domāju, kādā profesijā.

Kur tu strādā, kas tev konkrēti jādara? Vai darbs dod gandarījumu?

Studiju laikā strādāju skolā, konkrēti ar vienu bērnu, sākumā bija interesanti, bet ar laiku apnīk, jo rutīna, gribējās kaut ko pamainīt, gribējās vairāk būt cilvēkos. Tad pagaidu darbs

bet tas atkal nav mans lauciņš. Šā gadā janvārī man piedāvāja strādāt LNS RC par zīmju valodas pasniedzēju, es uzreiz piekritu, ilgi nedomājot, jo tas ir mans lauciņš, man ļoti patīk komunicēt ar cilvēkiem, mācīt, paskaidrot un parādīt mūsu skaisto zīmju valodu.

Šo darbu man piedāvāja Lilita Janševska, viņai mani ieteica Ilona Liniņa, paldies viņām par to, ka es te esmu. Ar laiku es sapratu, ka man patīk strādāt individuāli ar cilvēkiem, jo tad var koncentrēties.

Otrs darbs ir Jauniešu centrā, pagaidām aizvietoju Kristu Kristīni Magoni kā vadītāju. Abi darbi man dod gandarījumu, jo var izdomāt kaut ko jaunu, citādākas idejas radoši izpaust. Un pats galvenais, ka abi darbi ir uz vietas, nav jābrauc no viena Rīgas gala uz otru. Kā Jauniešu centra vadītājam man tā ir pirmā pieredze, jo vadīt un izdomāt idejas, uzdevumus nav viegli, tur vajag kopā sadarboties.

bija bērnu-dārzā kā auklīte, darbojos ar 4-gadīgiem bērniem, viss forši, jautri un ar viņiem nekad nav garlaicīgi,

Kā saproties ar darbabiedriem?

Ar darbabiedriem saprotos ļoti labi, jo gandrīz visus jau pazinu un arī ārpus darba ar dažiem pavadu laiku.

Tu darbojies arī Rīgas biedrības valdē? Pastāsti, lūdzu, sīkāk, kādā veidā.

Jā, pirmo reizi darbojos Rīgas biedrības valdē, agrāk nebiju domājusi, ka kādreiz tur darbošos kā valdes locekle, jo sākumā domāju, ka tas ir ļoti grūts darbs, bet ar laiku sapratu, ka tomēr var sastrādāties, ja ir laba komanda. Rīgas biedrībā esmu priekšsēdētājas vietniece. Mūsu pirmais pasākums bija lelīgošana Rītausmā, atrakcijas, dejas, spēles.

Kā izmanto savu brīvo laiku?

Brīvajā laikā cenšos veltīt laiku savam draugam un ģimenei. Ar draugu kopā apceļojam skaistās Latvijas pilsētas. Kad mums abiem ir atvaļinājums vai laba iespēja, ceļojam arī ārpus Latvijas. Mums abiem patīk atpūsties, izbaudīt katru mirkli kopā. Mans hobijs ir dejas, ceļošana, vārdu sakot, vairāk patīk aktivitātes, vienmēr būt kustībā. ▲

Paldies par interviju, lai veicas būt kustībā!

Zigmārs Ungurs

Foto no L. Loginas personiskā arhīva

Bija gatava pārvērtībā

Valmieras biedrības biedre, cēsnieste Dace Meņģele šopasar piedalījies TV3 veidotajā šovā "Gatava pārvērtībā". Šovs deva iespēju vairākām Latvijas sievietēm vizuāli pārmainīties.

Modes dizainers un stilists Aleksandrs Pavlovs bija viens no māksliniekiem, kas šovā nodrošināja sievietes pārvērtības, un interesanti, ka viņš par savu "aizbilstamo" izvēlējās tieši Daci Meņģeli, kura jau sen sapņoja par sava tēla pārvērtību.

Dace stāsta KS, kā nokļuva šovā: "Interese par šovu man radās jau pirms vairākiem gadiem. Žurnālā IEVA skatījos levas pārvērtības. Manas vēlmes un intuīcija teica, ka vajag pieteikties šovam "Gatava pārvērtībā".

Tā nu kādā brīvdienas vakarā saņēmos un aizpildīju anketu, lai pieteiktos šovam. Pagāja divas nedēļas, man piezvanīja un teica: jūs esat acināta uz atlasi 8. martā pl. 15. Man uzreiz bija tik labs noskaņojums! Mani izvēlējās modes dizainers Aleksandrs Pavlovs, un tā man bija dāvana 8. martā.

Fotogrāfijā esmu redzama kopā ar viņu.

Laikam tā ir, kā saka, ka viss notiek, kā tam jānotiek. Bija tāds satraukums, bet tas ir normāli – jutos pozitīvi noskaņota, kad mani filmēja. Tas bija Sieviešu dienā skaists pārsteigums.

Šovā tulku neizmantoju, man tas nebija nepieciešams. Šova komandai devu ziņu, ka slikti dzirdu. Es viņiem skatījos seņā, lai saprastu, ko runā. Viņi mani saprata un ar mani runāja skaļāk. Komanda bija brīnišķīga, ar pozitīvām emocijām. Ja nesapratu, pajautāju otrreiz. Tā kā šovs nebija tiešraidē, jutos labi un runāju brīvi.

Kad par šovu pastāstīju saviem bērniem un draugiem, visi bija pārsteigti par manu drosmi. Es pati jutos pārliecinātāka par sevi, un tas bija šova "Gatava pārvērtībā" mērķis. Izdarīju to savam priekam!"

Atlase notika Rīgā, tirdzniecības centrā "Spice". Tur bija tērpu pielaikošana un filmēšana. Pēdējā dienā visas dāmas tika skaisti sapostas pilsētas centrā – frizētavā, pie manikīra un masāžas meistara. Noslēgums notika viesnīcā Bellevue. ▲

Zigmārs Ungurs

Foto no D. Meņģeles personiskā arhīva

Nedzirdīgie izglītojamie uzsāk mācību gadu

Tiesa, šādas izmaiņas ir saistītas ar negatīvu demogrāfijas rādītāju valsti. Iekļaujošās izglītības attīstības rezultātā mazinās arī izglītojamo – zīmju valodas lietotāju skaits, t.i., izglītojamie pakāpeniski uzsāk mācības arī jebkurās izglītības iestādēs, kur nepastāv zīmju valodas vide.

Pamatskola un vidusskola

Rīgas Ēbelmuīžas pamatskolas (agrāk Rīgas internātvīdusskola bērniem ar dzirdes traucējumiem) 1. klasi uzsāka 7 bērni, bet profesionālo klasi uzsāka 6 audzēkņi. Šajā skolā dažādās klasēs iestājās arī 3 jaunpieņacēji no citām skolām. Kopumā mācās 84 skolēni, 7 no tiem gatavojas skolu beigt nākamgad.

Valmieras Gaujas krasta vidusskolā – attīstības centrā šogad mācības neuzsāk 1. klase. Kopā mācās 79 skolēni. 8 devītklasnieki un trīs divpadsmitklasnieki gatavojas skolu absolvēt nākamgad.

Daugavpils Stropu pamatskolā – attīstības centrā (agrāk Daugavpils logopēdiskā internātpamatskola – attīstības centrs) mācās 20 izglītojamie ar dzirdes traucējumiem, 3 no tiem nākamgad gatavojas skolu beigt. Nav jaunuzņemto ar dzirdes traucējumiem.

Rīgas Raiņa vidusskolā (agrāk Rīgas Raiņa 8. vakara (maiņu) vidusskola) pašlaik mācās 17 skolēni (viens – 8. klasē, 3 – 10. klasē, 8 – 11. klasē un 5. – 12. klasē).

Profesionālā skola

Smiltenes tehnikuma struktūrvienībā Alsviķos mācās 7 nedzirdīgie audzēkņi, 5 no tiem ir jaunie. Viņi apgūst būvstrādnieka, apavu labotāja, šuvēja, koksnes apstrādes amata prasmes.

SIVA Jūrmalas profesionālajā vidusskolā pavāra profesiju turpina apgūt viens audzēknis.

Savukārt **Rīgas Valsts tehnikumā** viens audzēknis arī turpina

2019./2020. mācību gads iesākās ar dažu izglītības iestāžu nosaukumu maiņu un nelielām izglītojamo skaita izmaiņām.

mācības enerģētikas un elektronikas specialitātē, bet vēl viens šogad gatavojas iegūt apliecību par automehāniķa profesijas apguvi.

Malnavas koledžā 3 puīši joprojām mācās autotransporta programmā.

Rīgas Mākslas un mediju tehnikumā mācās 4 jaunieši: katrs apgūst savu izvēlēto profesiju: mēbeļu galdnieks, multimediju dizaina speciālists, vizuālās reklāmas dizaina speciālists un mēbeļu modelētājs. Viens no viņiem tehnikumā iestājies šogad.

Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikuma interjera noformētāja programmā mācības turpina viens audzēknis.

Valmieras Dizaina un mākslas vidusskolā foto dizaina programmā turpina viena audzēkne, bet šogad tur interjera dizaina programmā uzsāka vēl viena jauniete.

Augstākā izglītība

Rīgas Tehniskās universitātes Materiālu tehnoloģijas un dizaina programmā turpina studēt viena studente.

Rīgas Stradiņa universitātē viena apgūst fizioterapeita profesiju, bet otra – sociālā darba programmu. Viena studente turpina apgūt pirmsskolas izglītības skolotāja profesiju **Liepājas Universitātē**.

Savukārt viena jauniete šogad uzsāka studijas **Latvijas Mākslas akadēmijas** modes mākslas programmā, bet mācības šajā akadēmijā turpina divi puīši.

Latvijas Universitātes maģistra programmā "Izglītības vadība" šogad uzsāka viena studente.

Lai jaunais mācību gads ir pieredzes bagāts, skaistās emocijās ievīts un jaunām zināšanām piepildīts zinību kalna kāpējiem! Galvenais ir neapstāties strupceļā un atrast savu vietu kā konkurētspējīgam darba tirgū! ▲

Ivars Kalniņš

Foto: publicitātes foto

Mācās to, kas patīk

Leva Vilciņa 4 gadus studēja datordizainu **Baltijas Starptautiskajā akadēmijā**. Šovasar 28. jūnijā viņa akadēmiju absolvēja. Leva labprāt piekrita atbildēt uz KS jautājumiem.

Sarunā notika atskats uz noietu dzīves ceļa posmu – studijām un atklāti arī nākotnes nodomi.

Viņa ir apguvusi datordizaina veidošanu, ko var izmantot ļoti dažādās gan mākslas, gan praktiskās reklāmas jomās, nu, piemēram, kaut vai drukai uz iepirkumu maisiņiem.

Kāpēc izdomājāt mācīties tieši šajā augstskolā?

Man ļoti patīk māksla, datordizains, kā arī izdomāt un atveidot savas idejas reklāmas dizainam. Akadēmija piedāvāja tieši tādu profesiju, ko es vēlējos apgūt, un tā man ļoti patīk.

Kāds bija mācību sākums?

Kā jau vienmēr visās skolās, mācību sākums bija grūts, daudz kas bija jāapgūst, jāuzkrāj pieredze un jāpaplašina zināšanas, jāapgūst daudz jaunu vārdu un jēdzienu. Sākumā bija grūti, bet ar laiku pie jaunā ritma pamazām pieradu un visas studijas izvirzītās prasības varēju izpildīt. Tagad man ir nesalīdzināmi lielāka sapratne par visu apgūtajā jaunajā specialitātē.

Vai izmantojāt zīmju valodas tulku?

Mācījos klātienē un bieži izmantoju zīmju valodas tulku. Ir pasniedzēji, kuri tiešām cenšas runāt lēni un skaidri, lai varu nolasīt no lūpām. Dažus vārdus tā var noķert, bet ne visi ir saprotami. Vislabāk manā situācijā bija izmantot tulku, jo tad jutos drošāk un sapratu pasniedzēju teikto.

Kādi studiju priekšmeti visvairāk patika? Kādi bija grūtākie?

Pie sirds man visvairāk zīmēšana, gleznošana. Patīk arī datordizaina montāža – animācijas, reklāmas veidošana. Bet no visiem mācību priekšmetiem "loģika" man bija par grūtu un tā arī palika nesaprotama.

Tagad, pēc izlaiduma, no sirds pateicos par man sniegto visa veida atbalstu Baltijas bērnu fondam, Laurai Zeltiņai, Elīnai Božei – Irbei, Lilitai Loginai, savai mammai, Viktoram Baikovam un draugiem.

Ko tu vēlētos sasniegt savā dzīvē?

Man ļoti svarīgi bija pabeigt šo augstskolu. Bija jāsatgavo un jāizstāv diplomdarbs. Studijas nu beigušās, diploms rokā un jādomā, ko darīt tālāk, kur strādāt. Ceru atrast darbu savā specialitātē.

Ļoti vēlos ceļot, gūt jaunu pieredzi, paplašināt zināšanas par citām valstīm un iedvesmoties no jaunām idejām, vietām un cilvēkiem. ▲

Paldies par atbildēm un lai veicas!

Zigmārs Ungurs

Foto no Levas Vilciņas personiskā arhīva

Visu mūžu – Rīgas MRU

Turpinām aprakstus par bijušā Rīgas MRU darbinieku dzīvi no viņu pašu stāstījumiem. Viņi visu savu darba mūžu nostrādājuši Rīgas MRU. Šajā laikā Rīgas MRU vairākas reizes mainīja atrašanās vietu. Bet cilvēki palika, viņi bija savas darbavietas – Rīgas MRU patrioti. Lūk, ko viņi stāsta par sevi.

JADVIGA KUČINSKA mācījās Laizānu Feimaņu Nedzirdīgo skolā, kuru pabeidza 1954. gadā. Īsi pirms skolas beigšanas skolēni brauca ekskursijā uz Daugavpils mācību – ražošanas darbnīcām (MRD), lai iepazītos ar nedzirdīgo strādājošo darbu. Tika uzdoti jautājumi toreizējam MRD direktoram Pāvilam Pavlinam par iespēju strādāt. Viņš atbildēja, ka darbnīcās var strādāt jebkuri nedzirdīgie, kas to vēlas.

Jadviga pabeidza skolu, aizbrauca mājās, visu laiku domāja par darba iespējām, jo gribēja ātrāk sākt strādāt. No sākuma aizbrauca uz Rēzekni, jo tā tomēr bija tuvāk mājām nekā Daugavpils. Bija ar mieru pieteikties darbā Rēzeknes MRD, bet tur nebija vietas.

Kāds ieteica doties uz Rīgu, kur var dabūt darbu un vietu kopmītnē. Jadviga vispirms aizsūtīja vēstuli, un no Rīgas tika saņemta cerīga atbilde. Bija jau rudens, kad Jadviga pirmo reizi brauca uz Rīgu un devās uz Šķūņu ielu 19.

Tur satika Rīgas mācību ražošanas kombināta (MRK) direktoru Verneru Lukometi, LNB CV prezidija priekšsēdētāju Ēriku Dambi un tulci Veroniku Pinkuli-Zālovu. 1954. gada 3. septembrī Jadviga beidzot tika pieņemta darbā par

audēju Zirgu ielā. Bet Šķūņu ielā 19 viņai tika piešķirta gultasvieta kopmītnē blakus darbavietai.

Sākumā darbs bija vienkāršs: dažas koka stelles, roku darbs, aužot lakatus. Tur nostrādāja līdz 1962. gadam, pēc tam cehs pārcēlās uz jauno ražošanas korpusu Elvīras ielā 19, kas bija aprīkots ar modernu tehniku. 1981. gadā cehu likvidēja, bet Jadviga turpināja darbu elektromontāžas cehā, kur nostrādāja līdz 1992. gadam, kad aizgāja pensijā.

Līdztekus darbam Jadviga daudz nodarbojās ar sportu, piedalījās orientēšanās sporta, slidošanas sacensībās. Vēlāk, kļūstot vecākai, iepatikās dambretes spēle.

VASILIJŠ DEPKOVSKIS

pabeidza Rīgas Nedzirdīgo skolu 1955. gadā. Pēc skolas beigšanas 1955. gada 1. jūlijā iestājās darbā par kurpnieku apavu darbnīcā, kas atradās Rīgā, Miera ielā 87. Vēlāk tika pārcelts darbā uz Miera ielu 101 par apavu virsu izgatavotāju. Pēc kāda laika apavu darbnīca pārcēlās uz ražošanas telpām Elvīras ielā 19, kur izveidoja apavu cehu, Vasilijš tur turpināja strādāt par apavu virsu taisītāju. Tur strādāja līdz 1998. gadam, līdz vairs nenāca pasū-

tījumi pēc nedzirdīgo strādnieku saražotās produkcijas.

Paralēli darbam Vasilijš 11 gadus apmeklēja futbola treniņus un spēlēja sacensībās ar dzirdīgo komandām. Pārtraucot spēlēt futbolu, no 1963. gada sāka apmeklēt tautas dejas toreizējās Rīgas kluba sarkanā stūrīša telpās, kas tagad ir LNS Surdotehniskās palīdzības centrs (SPC). Vēlāk LNB uzcēla kultūras namu „Rītausma”, kur Vasilijš turpināja apmeklēt tautiskās dejas.

MARIJA ŠEVJAKOVA

mācījās Rīgas Nedzirdīgo skolā, kuru pabeidza 1953. gadā. Pēc skolas beigšanas 1954. gada 15. aprīlī viņa pieņemta darbā par grāmatmācītāju Rīgas MRK Suvorova ielā (tagad A. Čaka iela). Tolaik pēc Ērika Dambja iniciatīvas tika izveidota grāmatmācītāju darbnīca.

1971. gadā Marija pārcelta darbā par mācekli apavu ražošanas iecirknī Elvīras ielā 19, kur drīzā laikā kļuva par kontrolieri apavu cehā. Marija iemācījās arī šūt – strādāja par pogu piešuvēju šūšanas ražošanas iecirknī. No 1976. gada līdz 1993. gadam strādāja par brigadieru, bet pēc tam štatu samazināšanas dēļ no šī darba aizgāja.

Brīvajā laikā Marija sportoja, apmeklēja tautas deju pulciņu un arī drāmas ansambli. Bija aktīva kultūras un sporta dalībniece. Šobrīd apmeklē LNS RC Dienas centru „Rītausma”, kur kā seniore piedalās deju nodarbībās.

Marijai spilgtākās atmiņas saistās ar drāmas ansambli, kad lugu „Viņa kļūda” tēloja mazo Ļusju viesizrādēs Viļņā, viņa tika atzīta par mazo lomu meistari, par ko piešķirts uzvarētājas tituls.

DAINA GRUZIŅA – CĪRULE

mācījās Valmieras Nedzirdīgo skolā. Šo skolu 1958. gadā pārorganizēja par vājdzirdīgo skolu. Tā bija toreizējā direktora Jāņa Madarāja iniciatīva un nopelnis. Daina pabeidza Valmieras vājdzirdīgo skolu 1959. gadā. Pēc tam viņa dzīvoja pie vecākiem

Cēsu rajona Stalbes pagastā „Daibēs”. Vēlējās braukt uz Rīgu un sākt strādāt.

Tajā laikā 16 gadus jaunā meitene kopā ar māsu devās uz Rīgu, Jāņa sētu 5, kur satika Centrālās valdes priekšsēdētāja vietnieku Jāni Barisu. Ar viņa palīdzību Daina nokļuva Ēveles ielā 6/10, trikotāžas cehā. Ar 1959. gada 7. septembri pieņemta darbā par mācekli, līdz kļuva par adītāju.

Darbā bija 2 maiņas uz nedēļu. 1962. gadā pārcēlās uz trikotāžas ražošanas iecirkni jaunā un lielā ražošanas korpusā. 1963. gada beigās sakarā ar trikotāžas iecirkņa likvidāciju pārcelta uz trikotāžas fabriku „Gauja” pie dzirdīgajiem. Tur nostrādāja īsu laiku un 1964. gadā atgriezās atpakaļ uz Elvīras ielu, kur pieņemta darbā par kontrolieri aušanas iecirknī. Bija arī pakotāja.

1971. gadā pārcelta darbā par mācekli apavu virsu sagatavotāja specialitātē apavu ražošanas iecirknī, kur arī apguva šo amatu. Nostrādājusi līdz 1993. gadam, Daina 50 gadu vecumā aizgāja pensijā, jo tolaik pieņemtais likums to atļāva.

Piezīme: LNS muzejā Rītausmā šos stāstījumus var noskatīties kā videoierakstus zīmju valodā. ▲

Līga Pauņiņa

Darbs ir šeit!

ITAB Production Latvija aicina darbā mēbeļu galdniekus.

Mēs piedāvājam:

- stabili atalgojumu, sociālās garantijas un veselības apdrošināšanu,
- interesantu, atbildīgu darbu starptautiskā uzņēmumā,
- draudzīgu un zinošu kolēģu profesionālo atbalstu.

Darbības sfēra: ražošana

Darba laiks: no 8:00-17:00

Atrašanās: Rīga, Imanta, biznesa parka Abava teritorija

Atalgojums: sākot no 800 EUR bruto

E-pasts: guna.gaile-pulina@itab.com

Pievienojies mūsu komandai!

Pasākumi biedrībās oktobrī

KULDĪGĀ

- 2.8.,15.,22.10 pl. 10 Deju un kustību darbnīca
3.,17.10 pl. 10 Peldbaseina apmeklējums
7.,16.10 pl. 12 Avižu koplasišana
14.10 pl. 12 Sieviešu klubīnš
26.10 pl. 12 Helovīna vakars

RĒZEKNĒ

- 1.10 pl. 12 Pārrunas senioru dienā
3.10 pl. 13 Izziņas gājiens uz Pensionāru dienas centru
8.10 pl. 12 IK „Vissija” – „Svētku noformējumi”
10.,15.,24.10 pl. 12 Avižu un žurnālu koplasišana
12.10 pl. 13 Nedzirdīgo diena Rēzeknē
17.10 pl. 12 Ko mēs varam? Ko mēs zinām?
22.10 pl. 12 IK „Saimniecīte” „Ikdienas ēdieni”
29.10 pl. 12 Aktualitātes valstī, ārvalstīs

LIEPĀJĀ

- 1.,8.,15.,22.,29.10 pl. 12 Laikrakstu un žurnālu apskats
1.,8.,15.,22.,29.10 pl. 13 Jaunumi LNS mājaslapā un videoziņās
3.,10.,17.,24.10 pl. 18 “Dejosim, dziedāsim!”
6.,26.10 pl. 13 Ziepju darbnīca
14.10 pl. 13 Nedzirdīgo dienas atzīmēšana
19.10 pl. 11 Mini ekskursija

DAUGAVPILĪ

- 1.,15.,29.10 pl. 13 Laikrakstu apskats
5.10 pl. 13 Mūsu svētki – Nedzirdīgo diena
8.10 pl. 13 Informācija par nedzirdīgo dzīvi
10.10 pl.13 IK “Nezinīši”
11.,18.,25.10 pl. 10 Nūjošanas nodarbība
17.10 pl. 13 Kulinārijas nodarbība
22.10 pl. 13 Lekcija
24.10 pl. 13 Konditorejas nodarbība

RĪGĀ

- 2.10 pl. 16,30 Senioru diena
9., 16., 23.,30.10 pl. 16,30 “Par aktuāliem notikumiem Latvijā un pasaulē”
5.10 Ekskursija uz Šauļu Rehabilitācijas centru
26.10 Zelta briedumā

PLAVIŅĀS

- 19.10 pl.12 Ražas svētki

ALŪKSNE

- 1.10 pl.12 Pārrunas
4.,18.10 pl.12 Nedzirdīgo ziņas
11.,25.10 pl.12 Informācijas diena
15.10 pl.12 Laikrakstu ziņas

SMILTENĒ

- 3.10 pl.12 Laikrakstu ziņas
10.,24.10 pl.12 Informācijas diena
17.10 pl.12 Pārrunas

VALMIERĀ

- 1.,8.,15.,22.29. 10 pl. 15,30 Deju nodarbība
3.,10.,17.,24.31.10 pl. 11 Vizuālās mākslas nodarbība
3.10 pl. 14 Laikrakstu apskats
9.10 pl. 12 Talka – Kocēnu kapi
10.10 pl. 14 Informācija par nedzirdīgo dzīvi
10.10 pl. 15 Talka
12.10 pl. 10 Kolektīvs apmeklējums
17.10 pl. 14 Derīgi padomi – dzersim sviesta kafiju!
24.10 pl. 14 IK Ingas virtuve
31.10 pl. 14 Lekcija “Viss par politiku”

VENTSPILĪ

- 3.10 pl. 11 Senioru diena
7.10 pl. 18 Pārrunas par nedzirdīgo dzīvi
10.,31.10 pl. 11 Laikrakstu un žurnālu apskats
12.10 pl. 8 Brauciens uz Rīgas Ēbelmuižas pamatskolu (Rīgas internātvidusskolu bērniem ar dzirdes traucējumiem)
14.10 pl. 18 Interesu klubs “Sports”
17.10 pl. 11 Pārrunas “Jaunumi pasaulē”
21.10 pl. 18,30 Interesu klubs “Kulinārija”
24.10 pl. 11 Interesu klubs “Radošais darbs”
28.10 pl. 18 Interesu klubs “Mini, mini...”

PRECIZĒJUMI

KS veidotāji atvainojas par 8. numurā publicētajām neprecizitātēm un publicē pareizos datus: Brigīta Lazda bija Rītausmas direktore 2010. – 2012. gadā; LNS Goda biedru Jāni Leimani pieminam viņa 95. dzimšanas dienā.

Mīļi sveicam!

*Lai jums vienmēr jautra oma,
Priecīgs prāts un gudras domas,
Lai jums vienmēr pietiek spara
Darīt to, kas jāpadara!*

Kuldīgas biedrībā

- 4.10 JANĪNA BIRGELE
7.10 VIKTORS PŪCE

Smiltenes biedrībā

- 19.10 VOLDEMĀRS BELEVIČS
20.10 ANITA CEPLĒ

Kuldīgas biedrībā

- 19.09 JĀNIS LIEPIŅŠ

Rīgas biedrībā

- 1.10 JELENA SUSLOVA
4.10 IVANS ZARIŅŠ
8.10 DZIDRA BALTĀ
8.10 MĀRIS VIRTIGS
10.10 VAŠILIJS KĻUŠENKOVŠ
12.10 ARNIS LIPOVSKIS – MEKSS
15.10 AGRIS KOPŠTĀLS
15.10 MARINA ORLOVA
20.10 LĪVIJA SARKANBĀRDE
24.10 OLGA VOLONTE
25.10 FILIPS LAVRENOVS
26.10 DAINA SARMĪTE ZVANĪTĀJA
28.10 PĒTERIS ERIŅŠ
30.10 RAMONA JANSONE-GOLUBEVA
30.10 MARTA VALAINE

Pateicība

Pateicos RC tulkam MAIGAI GRAHOĻSKAI par sirsnīgo attieksmi un profesionāli veikto tulkojumu tad, kad tas man bija nepieciešams. Viņa man visu uzmanīgi iztulko un kārtīgi izskaidro, un tas man ir ļoti svarīgi.

Priecājos, ka tieši Maiga man palīdzējusi jau daudzas reizes. Man tiešām paveicies, vēlreiz paldies!

Inta Šimkuse

Līdzjūtības

*Sapem, labā Zemesmāte,
Vienu sirnu māmuli –
Sasedz viņu silti, silti
Savām smilšu villainēm.*

† Izsakām Maigai un Jurim Elbrotiem sirsnīgu līdzjūtību, mūžībā aizvadot Maigas māti.

Rītausmas dejotāji

*Untā mēsaizejam – pēkšņi un pavisam,
kad smiltis klājas pāri visam –
Bez ceļa atpakaļ...*

† Mūžībā aizgājusi **Marija Orehova** (19.04.1985 - 5.09.2019).

Izsakām visdziļāko līdzjūtību viņas draugiem, pēdējā gaitā viņu pavadot.

Smiltenes RB biedri

Mūžībā aizgājuši Rīgas RB biedri: Antonija Birjukova (15.01.1947 – 13.08.2019); Helēna Kozlovska (15.04.1930 – 12.08.2019); Gaida Martunele (4.07.1933 – 22.07.2019); Antoņina Ratniece (23.02.1935 – 17.07.2019). Izsakām līdzjūtību tuviniekiem un draugiem!

**Nākamais numurs
16. oktobrī**